

Täysistunto

Tiistai 20.5.2025 klo 14.00—17.33

10. Hallituksen vuosikertomus 2024

Kertomus K 1/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2025.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään yksi tunti. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvosto antaa vuosittain eduskunnalle kertomuksen hallituksen toiminnasta ja valtiontalouden hoidosta, kuten perustuslaissa on säädetty. Vuosikertomus on valmisteltu yhteistyössä kaikkien ministeriöiden kesken valtioneuvoston kanslian johdolla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on turvata suomalainen hyvinvointi ja hyvinvointiyhteiskunnan tärkeät palvelut myös tuleville sukupolville. Se onnistuu vain, kun saamme talouden kestäväälle uralle. Siksi hallitus on johdonmukaisesti ja määrätietoisesti vienyt eteenpäin uudistuksia, jotka vahvistavat Suomen kilpailukykyä ja parantavat edellytyksiä tarjota ja ottaa työtä vastaan.

Toimintaympäristömme on vaativa. Venäjä jatkaa sotaansa Ukrainassa, ja sota painaa kasvunäkymiä koko Euroopassa. Turvallisuutemme edellyttää, että itäraja pysyy kiinni. Julkinen taloutemme voi edelleen huonosti huolimatta niistä mittavista sopeutustoimista, joita tämä hallitus on joutunut tekemään. En rohkene edes ajatella, miten heikko tilanne olisi, jos emme olisi tähän urakkaan tarttuneet.

Kevään 24 kehysriihessä hallitus päätti lisätoimista, joilla julkista taloutta vahvistetaan 3 miljardilla. Jotta pääsemme tavoitteeseemme taittaa velkaantumisen kasvu vaalikauden loppuun mennessä, meidän on tehtävä entistä enemmän myös kasvua vauhdittavia toimia:

Päätimme muun muassa verokannustimesta suurille, puhtaasti siirtymän teollisille investoinneille. Kasvuyritysten pääomamarkkinan vahvistamiseksi päätimme Suomen Teollisuussijoitus Oy:n, Tesin, pääomittamisesta. Huolehdimme Fingridin ja Gasgridin investointikyvystä, jotta energiaverkot eivät muodosta pullonkauloja investoinneille missään päin Suomea.

Teemme historialliset panostukset tutkimukseen ja kehitykseen. Valtion t&k-rahoitus kasvaa tästä vuodesta alkaen joka vuosi 280 miljoonalla vuoden 24 tasosta. Päätimme lisärahoituksesta yliopistoille tuhannen uuden tohtorin kouluttamiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Syyskuussa 2024 asetin Varman toimitusjohtajan Risto Murron vetämään Kasvuriihihanketta. Sen toimeksiannoksi tuli löytää laajasti uusia keinoja kasvun vauhdittamiseksi. Ryhmä sai satoja ehdotuksia. Tässä yhteydessä haluan vielä kiittää myös eduskuntapuolueita ehdotuksista ja kasvutoimiin kirittävästä keskustelusta tässä salissa. Kasvun aikaansaaminen on yhteinen, koko Suomen asia. Murron ryhmän noin neljästäkymmenestä ehdotuksesta yli puolet löytyy nyt puoliväliriihessä päätetystä kasvupaketista. Tämä työn, yrittämisen ja investoimisen edellytyksiä parantava paketti täydentää hallituksen aiemmin tekemien kasvutoimien kokonaisuutta. Tavoittemme on, että Suomesta tulee yksi Euroopan houkuttelevimmista maista investoinneille.

Arvoisa puhemies! Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta huolehtiminen edellyttää tervettä taloutta.

Venäjä muodostaa pitkäkestoisen uhan Suomelle ja koko Euroopalle. Tuemme horjumatta Ukrainaa, joka taistelee koko Euroopan puolesta. Vuoden 24 aikana avustimme Ukrainaa kehitystyön, humanitäärisen avun, materiaaliavun ja puolustustarviketuen muodossa noin 775 miljoonalla eurolla. Olemme tukeneet Ukrainan pyrkimystä EU:n ja Naton jäseneksi. Joulukuussa valtioneuvosto hyväksyi Suomen kansallisen Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelman toisen osan. EU:ssa olemme osallistuneet päätöksentekoon Venäjä-pakotteista ja panneet niitä toimeen.

Mutta myös riskit lähialueillamme ovat lisääntyneet. Venäjä on kohdistanut itärajallemme välineellistettyjä maahantulihoitoja. Olemme todistaneet Itämerellä useita vedenalaisen infraan kohdistuneita vaurioita. Venäjän varjolaivasto muodostaa niin turvallisuus- kuin ympäristöriskin, joka vaatii meiltä varautumista.

Heinäkuussa 24 saimme voimaan lain väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi. Tämä laki vahvistaa Suomen turvallisuutta.

Nato-jäsenyytemme on asemoinut meidät entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista yhteisöä. Liittymisprosessin loppuunsaattamiseksi Suomi hyväksyi keväällä 2024 useita Naton jäsenyyttä ja toimintaa koskevia sopimuksia, keskeisimpinä joukkojen asemaa koskevan Nato-sofa-sopimuksen sekä Pariisin pöytäkirjan. Valtioneuvosto antoi kesäkuussa 24 eduskunnalle ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ensimmäistä kertaa puolustusliitto Naton jäsenenä. Nato-jäsenyyden ajan ensimmäinen puolustuslonteko hyväksyttiin joulukuussa.

Me vahvistimme myös sisäistä turvallisuutta. Esimerkiksi poliisin määrärahasoa nostettiin vuonna 24 noin 83 miljoonalla eurolla, mikä vastaa noin 10 prosentin lisäystä toimintamenoihin. [Timo Heinonen: Oikein!]

Puhemies! Vuonna 24 keskityimme ennakkovaikuttamaan Euroopan unionin strategiseen ohjelmaan ja uuden komission ohjelmaan. EU-ministerivaliokunta linjasi Suomen avaintavoitteet tammikuussa 2024. Valitut pääprioriteetit olivat Euroopan strategisen kilpailukyyn vahvistaminen, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantaminen ja puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen. Suomen tavoitteet sisältyvät hyvin sekä unionin strategiseen ohjelmaan että komission puheenjohtajana jatkavan Ursula von der Leyenin poliittisiin suuntaviivoihin.

Suomen komissaari Henna Virkkunen sai johtavan varapuheenjohtajan tehtävän. Virkkusen vastuulla ovat teknologinen omavaraisuus, turvallisuus ja demokratia.

Arvoisa puhemies! Syvensimme myös entisestään hyviä suhteita naapuriimme Ruotsiin. Suomen ja Ruotsin hallitukset kokoontuivat yhdessä Tukholmassa syyskuussa 2024. Hallitukset hyväksyivät julkilausuman, jonka tavoitteena on vahvistaa maiden välistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

yhteistyötä myös pohjoismaisella tasolla, sekä Euroopan unionissa että Natossa. Yhteistyön tiivistämisestä sovittiin lukuisilla eri alueilla, esimerkiksi siviili- ja sotilaallisen infrastruktuurin, rikostorjunnan sekä tutkimuksen ja kehityksen osalta. Kokouksen yhteydessä allekirjoitettiin yhteistyölinjaukset siviiliväestön suojaamisen yhteisestä suunnittelusta sekä huoltovarmuuden yhteisestä suunnittelusta.

Arvoisa puhemies! Viime vuosi oli hallituksen ensimmäinen kokonainen vuosi. Se oli toimeenpanon vuosi. Hallitus antoi eduskunnalle esityksiä yhteensä 222, näistä kevätistuntokaudella 81 esitystä ja syysistuntokaudella 141 esitystä.

Esityksillä muun muassa vahvistettiin peruskoulua parantamalla oppimisen tukea ja lisäämällä alaluokilla vuosiviikkotunteja äidinkielellä ja matematiikassa. Viime vuoden lopussa annoimme eduskunnalle opettajien ja monien oppilaidenkin toivoman esityksen mobiililaitteiden kieltämisestä oppitunneilla. Luokissa pitää olla rauha opettaa ja oppia.

Me lisäsimme korkeakouluissa aloituspaikkoja.

Parannamme hoitoon pääsyä kohdentamalla Kela-korvauksia vahvemmin sellaisiin lääkärikäynteihin, joita on heikommien saatavilla julkisessa terveydenhuollossa. Päätimme yli 65-vuotiaille suunnatusta kokeilusta, joka mahdollistaa yksityiselle yleislääkärille pääsyn julkisen hinnalla. Kokeilu käynnistyy syyskuussa. [Oikealta: Kuulostaa reilulta, hyvä!]

Arvoisa puhemies! Kun tämä hallitus aloitti vajaan kaksi vuotta sitten, edessä oli vaativa tehtävä. Talous ei ollut reaalisesti kasvanut noin 15 vuoteen, uudistukset olivat jääneet tekemättä.

Me olemme laittaneet talouden perustaa kuntoon. [Antti Kurvinen: Ennätysellisesti velkaa!] Olemme tehneet säästöjä edellisen hallituksen jäljiltä, uudistaneet työmarkkinointia, sujuvoittaneet luvitusta, vahvistaneet osaamista ja panostaneet varmaan ja puhtaaseen energiaan. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Ratkaisut ovat olleet välttämättömiä ja oikeita. Hyvinvointi syntyy vain työstä ja yrittämisestä.

Tämän kevään puoliväliriihessä teimme mittavia veropäätöksiä, joilla parannetaan työn ja yrittämisen edellytyksiä ja vahvistetaan suomalaisten ostovoimaa. Me uskomme, että näillä toimilla saamme aikaan tarvittavan sysäyksen kasvuun. Nämä ratkaisut ovat johdonmukaisia hallitusohjelman työn ja yrittämisen linjan kanssa. Kaikki toimet tähtäävät työllisyyden kasvuun ja velkaantumisen taittamiseen.

Maa-ilmantilanne sumentaa näkymiämme eteenpäin, mutta sitä suuremmalla syyllä meidän on tehtävä se, mikä on omissa käsissämme. Meidän on pidettävä huolta siitä, että Suomi on erinomainen paikka oppia, tutkia, tehdä työtä, yrittää ja investoida.

Hyvät kollegat! Vaalikausi on vasta puolivälissä. Me tulemme jatkamaan töitä määrätietoisesti. Me saamme Suomen kasvun tielle.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä kiittää eduskuntaa hyvästä yhteistyöstä vuonna 2024.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.12 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille esittelystä, mutta kun yritin tuota vuosikertomusta lukea, niin te ette tainnut kertoa ihan koko totuutta. Katselin tuolta vuosikertomuksesta, että mitä tälle teidän tavoitteellenne velkaantumisen vähentymisestä on käynyt, koska ei tainnut olla viime vuonna oikea aika lo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

pettaa velkaantuminen. [Antti Kurvisen välihuuto] Ei itse asiassa ollut edes oikea aika pitää velkaantuminen ennallaan, vaan viime vuonna tälle hallitukselle oli oikea aika kasvat-
taa velkaantumista.

Tämä hallitus jääkin historiaan ennätyskellisenä velkahallituksena, ja se on kyllä aika-
moinen saavutus. Jätitte, pääministeri, myös kertomatta, miten tämä teidän työllisyystavoite
edistyy. Yritin sitäkin tuolta haeskella, ja kun hallituksella on ollut tämä tavoite tästä sa-
dastatuhannesta uudesta työllisestä, niin miten te siinä olette edistyneet? Siitäkin itse asias-
sa paljastui, että työllisyys ei ole edes pysynyt samana, vaan viime vuonna työllisyys oli
entisestään vähentynyt. Voisitteko, pääministeri, kommentoida, minä vuonna te ajattelet-
te, että tämä teidän työllisyystavoitteenne toteutuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

14.13 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi 2024 jää
suomalaiseen taloushistoriaan myönteisessä mielessä. [Välihuutoja vasemmalta] Silloin
tehtiin niitä uudistuksia, joita tämä yhteiskunta olisi vuosikymmeniä kaivannut työmarkki-
noilla, työrauhan pelisäännöissä, työnteon kannustavuudessa, julkisen talouden kuntoon
laittamisessa, ja nämä uudistukset tervehdyttävät meidän yhteistä kotimaatamme vuosi-
kymmeniä eteenpäin: uudistuksia, joita sosiaalidemokraattien jarrutuksesta ja jarrutuksen
takia ei Suomessa ole tehty, vaikka on ollut ilmiselvää, että ne olisi pitänyt tehdä. Tämä on
surullista ja edelleen hämmentävää, että suhdannetilanteesta annetaan näin huonoa kuvaa
demarien puolesta: kaikki tietävät, että mikään hallitus ei määritä — ei tämä hallitus, viime
hallitus, ei seuraava hallitus — suhdanteita, vaan poliitikkojen tulee keskittyä siihen, että
Suomen rakenteet ovat pitkällä aikavälillä kunnossa. Tämä hallitus on tehnyt aivan häikäi-
sevää, erinomaista työtä [Puhemies koputtaa] rakenteiden kuntoon laittamisessa. [Välihuu-
toja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.14 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on kauniita
puheita. Siis viime vuosi jää historiaan [Perussuomalaisten ryhmästä: Ostovoiman kasvus-
ta!] kauniina vuotena, kun ennätystasoa oleva alijäämä meillä on taloudessa. 4,4 prosenttia
oli julkisen talouden alijäämä viime vuonna, ja vuonna 2022, jota te haukuite, se oli 0,8
prosenttia. Kumpi näistä alijäämäluvuihin on parempi: se, että ollaan nollalla alkava vai ne-
losella alkava? Tämähän on järkyttävän huono luku. Minusta tosiasiat kannattaa tunnustaa
politiikassa ensin.

Ja sitten, kun sanotaan, että edellinen hallitus ei tehnyt mitään uudistuksia: [Timo Hei-
nonen: No ei!] Tämä hallitus itse ilmoitti EU:lle hakiessaan lisää aikaa sopeutukseen, että
tärkein uudistus, mikä Suomessa on tehty, millä saadaan talous kuntoon, on sosiaali- ja ter-
veysuudistus, ja sen teki viime hallitus. Te olette EU:ssa eri mieltä, [Hälinää] ja kun tulette
kotimaahan, te olette toista mieltä. Päättäkää, kumpaa mieltä te olette. Mikä se tärkein uu-
distus on, jonka varaan me laskemme, että me saamme? EU:lle te olette ilmoittaneet sote-
uudistuksen, sen teki viime hallitus. Tämä hallitus on tehnyt hyviä työelämäuudistuksia,
mutta talous menee nytten surkeaan suuntaan, ja siitä emme pääse mihinkään. [Timo Hei-
nonen: Te valitsitte niistä kaikista huonoimman!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.15 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tuolla lehterillä lapsia ja nuoria tänään seuraamassa täysistuntoa, ja haluan kiittää pääministeriä ja hallitusta siitä, että näinä vaikeina aikoinakin hallitus on kiinnittänyt huomiota siihen, että lapset ja nuoret ovat ne, jotka rakentavat tämän maan tulevaisuuden. [Minja Koskela: Ei pidä paikkaansa, ei pidä paikkaansa! — Puhemies koputtaa] — Jos olette sen verran hiljaa, että voin puhua. Maltatte kuunnella ja puhua sitten omalla ajallanne, jos puheenvuoron saatte saamaan.

Viime vuonna tuli voimaan verotuksen lapsivähennys, ja nyt hallitus riihessään päätti vielä peräti kaksinkertaistaa sen. Tämä on tärkeä kädenojennus suomalaisten lasten äideille ja isille. Se tekee työnteosta yhä kannattavampaa ja huojentaa lapsiperheiden verotusta. Viime vuonna päätettiin myös lasten ja nuorten terapiatakuusta, joka tuli voimaan tämän toukokuun alusta. Se on tärkeää, koska yhä useampi lapsi ja nuori voi valitettavasti huonosti. On tärkeää, että lapset ja nuoret saavat apua. Pidän tärkeänä myöskin sitä, että perusopetuksen opetustunteihin lisättiin yksi tunti äidinkieltä ykkös—kakkosluokkalaisille ja kolmos—kutosluokkalaisille lisättiin myöskin tunti äidinkieltä. Nämä tuntiäidinkielen tunteet ovat tärkeitä, koska kaikki oppiminen lasten ja nuorten ja meidän aikuistenkin kohdalla lähtee siitä, että meillä on hyvä lukutaito ja että [Puhemies koputtaa] me osaamme äidinkielen kunnolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.17 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Pääministeri Orpo, te sanoitte, että hyvinvointi syntyy vain työstä ja yrittäjyydestä, mutta kun katsoo tuloksia, niin tällä hallituskaudella Suomessa on vähemmän niin hyvinvointia, työtä kuin yrittäjyyttä. [Aino-Kaisa Pekonen: Kyllä!] Konkurssit nousseet vuosituhaten korkeimmalle tasolle, akateeminen työttömyys vuosituhaten korkeimmalla tasolla, miesten työttömyys koko EU:n korkeimmalla tasolla. Tänään tuli tuoreita tietoja pitkäaikaistyöttömyydestä, ja työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että pitkäaikaistyöttömyys saattaa nousta samalle tasolle tai lähelle sitä tasoa, mikä Suomessa oli 90-luvun laman jäljiltä. Täytyy, pääministeri Orpo, kysyä teiltä: kuinka huonoksi tilanteen pitää mennä, ennen kuin te pääministerinä vedätte johtopäätökset, että tältä hallitukselta ei onnistu hyvinvoinnin, työn ja yrittäjyyden lisääminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

14.18 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin valmistellut tämän debattipuheenvuoron aivan toisesta aiheesta, mutta koska edustaja Aittakumpu äsken täällä viittasi lapsiin ja siihen, mitä hallitus tekee lapsien hyväksi, niin täytyy nyt hieman korjata näitä äskeisiä puheita. [Pekka Aittakumpu: Se oli totta, mitä sanoin!]

Jos otan kolme esimerkkiä: 17 000 uutta köyhää lasta tämän hallituksen päätöksillä. Nälkäisiä lapsia leipäjonoissa yksin ilman aikuista, järjestöt ovat raportoineet — edelleen tämän hallituksen politiikan seurauksia. Kolmas esimerkki: yksinhuoltajat ovat yksi niistä ryhmistä, jotka ovat kärsineet kaikkein eniten leikkauksista, joita tämä hallitus on toteuttanut. Se tarkoittaa, että yksinhuoltajien lapset ovat erityisen vaikeassa tilanteessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen politiikan seurauksena lapset voivat Suomessa huonommin, ja se on tosiasia. Jos sitä ei kehtaa täällä ääneen sanoa, niin ainakin olisi syytä katsoa peiliin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallituspuolueiden edustajia tässä kuuntelee, niin tulee vähän mieleen, että sitä mukaa kuin vaikkapa nämä Suomen työllisyys- ja velkaluvut menevät alas, niitä yritetään kompensoida yhä mahtavammilla puheilla, niin että näiden välinen todellisuuskilu sen kuin vain kasvaa.

Edustaja Valkonen, viime vuosi varmasti jää historiaan, Suomen taloushistoriaan, mutta ei suinkaan hallituksen onnistumisesta vaan EU:n ennätyksellisimmästä velkaantumisen kasvusta, joka oli siis tämä valitettava ennätys Suomelle viime vuonna. Arvoisa pääministeri, te lupasitte, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen. Nyt sitten näyttää siltä, että olette tuonut julkisen talouden suunnitelman, jossa esitätte, että otatte enemmän velkaa kuin yksikään toinen hallitus. Tulee mieleen kysyä, kun näin semmoisen mainoksen, että kuinka reilua on luvata liikojä, [Puhemies koputtaa] mutta en sitä kysy.

Mutta vielä tästä pitkäaikaistyöttömyydestä olisin kysynyt. Se on [Puhemies koputtaa] nousmassa erittäin korkealle tasolle. Miten aiotte siihen reagoida?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää pääministeri Orpoa asian esittelystä. Uudistuksia tarvitaan, ja onneksi niitä nyt viimein on tehty, sillä vain terve talous takaa meille hyvinvointipalvelut tulevaisuudessa. Ulkoiset tekijät ovat hidastaneet ja painaneet meidän orastavaa talouskasvua. Tarvitaan rytmimuutosta, ja kiitos, että sitä nyt haetaan. Työn verotusta kevennetään pieni- ja keskituloihin painottaen. Myös yhteisöveron kevennys tulee tässä tilannetta parantamaan. Murren työryhmän esityksiä toteutetaan määrätietoisesti.

Oppositio on kritisoinut velkaantumista jopa niin vahvasti, että vasemmisto-oppositio on tekemässä välikysymystä. [Antti Kurvinen: Keskustan välikysymys!] — Niin juuri, vasemmistopuolueet ovat tekemässä välikysymystä. — Kysyisin pääministeri Orpolta: miltä maamme velkaantuminen näyttäisi tai millainen se olisi tässä tilanteessa, jos olisimme jatkaneet SDP:n ja keskustan vasemmistohallituksen talouspolitiikan [Puhemies koputtaa] linjalla? [Antti Lindtman: Saisiko joku vaihtoehtoisen skenaariolaskelman?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.21 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olipa hyvä, että edustaja Heinonen otti tämän velkaantumisen esille. Pääministeri Orpo, kun te johditte kokoomuksen viime vaaleihin, se lupaus, minkä te annoitte Suomen kansalle, oli se, että Suomen talous laitetaan kuntoon, ja teillä oli sellainen komia herätyskello, missä luki, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen, mutta sitten kun teistä tuli pääministeri, niin ei ollutkaan enää oikea aika lopettaa velkaantuminen vaan kiihdyttää sitä sille tasolle, että, herra pääministeri, yksikään muu hallitus Suomessa ei ole ottanut niin paljon velkaa kun te

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

otatte velkaa — siis aivan ennätysellinen taso. Ei edellinen hallitus, ei edes Holkerin hallitus, ei mikään ole pystynyt samanlaiseen velkaantumiseen kuin te olette pystyneet.

Taustalla tässä tietysti on voimakkaasti talouskasvun epäonnistuminen ja kasvupolitiikan epäonnistuminen. Teillä ei ole ollut mitään aitoja, voimakkaita toimia talouskasvun ruokkimiseen, ja puoliväliriihessä keskustan mielestä te teitte väärät valinnat, kun ette tukeneet keskituloisia, keskiluokkaa ja tukeneet pieniä ja keskikokoisia yrityksiä.

Herra puhemies! Kun nyt nähdään, että teidän taloustavoitteenne ovat, pääministeri, karanneet täysin käsistä, niin minä kysyn teiltä: olisiko johtopäätösten aika? [Puhemies koputtaa] Suosittelen teitä hallituksessa miettimään johtopäätöksiä ja miettimään ehkäpä [Puhemies koputtaa] sinne presidentin puheille lähtemistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.22 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosi 2024 jää myös historiaan vuotena, jolloin suomalaisten ostovoima alkoi kasvamaan katastrofaalisen sosialistihallituksen jäljiltä, eli sikäläkin hallitus on kyllä toimintakykyinen tässä maassa. Hallituskauden aikana tehdään pieni- ja keskituloisiin painottuvia veronalennuksia yli miljardilla eurolla, lapsiperheiden verotusta kevennetään, lasten ja nuorten terapiatukuu toteutetaan, mistä vasemmisto puhuu mutta ei saa aikaiseksi — tämä hallitus toteuttaa. Peruskouluun laitetaan rahaa, oppimisen tukeen panostetaan, itäraja suljettiin, rajan poikkeuslaki säädettiin, maahanmuuttopolitiikkaa kiristettiin, kehitysavusta leikataan.

Toimia riittää vaikka liukuhinnalta luetella tässä, mutta katson kyllä teidän peräänne. Jos katsotaan, mistä nyt velkaantuminen johtuu, kun se kiihtyy tällä hetkellä: siitä, että hallitus laittaa enemmän rahaa hyvinvointialueille kuin te ja laittaa enemmän rahaa puolustukseen kuin te. Näistäkö te leikkaisitte? Herätys! Jos katsoo teidän vaihtoehtopolitiikkaa, niin se muodostuu veronkorotuksista ja pienemmistä sopeutuksista. [Antti Kurvinen: Ei pidä paikkaansa! — Minja Koskela: Koulutusta leikkaamalla ilmeisesti käy!] Sekö on vaihtoehto tälle maalle? Kasvu ei käynnisty opposition toimilla, joilla tämä maa kuritetaan ja verotetaan hengiltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

14.24 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille asian esittelystä. — Tosiaan ero pääministerin puheissa talouden tilasta ja hallituksen toimista on aika merkittävä siihen mitattavaan todellisuuteen tämän maan taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi katsantokanta on verrattain kapea — kestävä talous voi olla kestävä vain ilmaston ja luonnon asettamissa rajoissa.

Näihin liittyen itse asiassa siinä hallituksen vuosikertomuksessa on ihan hyvää tilanteen kuvausta, minkälaisen tilanteen edessä ollaan ilmastonmuutoksen ja luontokadon edessä. Kaikki toimet käytännössä kuitenkin puuttuvat. Hallitus ei ole saanut aikaiseksi ilmasto- ja energiastrategiaa, ei kansallista luonnon monimuotoisuuden strategiaa, ja tunnetusti ei myöskään saanut eteenpäin vanhojen metsien suojelua millään tieteellisin kriteerein arvioiden hyväksyttävällä tavalla. Olisinkin kysynyt, pääministeri Orpo: mikä on teidän hallituksenne toiminnan suhde tieteelliseen tietoon ja sen ohjaavaan vaikutukseen politiikassa? Taloustieteilijätkin ovat viime aikoina kritisoineet varsin kovasti esimerkiksi sitä tapaa, jolla arvioitte dynaamisia vaikutuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.25 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, te sanoitte tuossa alkupuheenvuorossanne, että teidän tavoitteenne on turvata hyvinvointi tuleville sukupolville. Täytyy todeta, että minua oikeastaan suututtaa se, miten ristiriidassa nämä teidän puheenne ovat näihin tekoihin nähden, sillä kun katsotaan, mitä tämä hallitus on tehnyt, niin nämä teidän toimenne ovat lisänneet eriarvoisuutta, nämä teidän toimenne ovat lisänneet lapsiperheköyhyyttä ja tämä hallitus on lisännyt myöskin ihmisten toimeentulotukiriippuvuutta, ja nyt te olette leikkaamassa viimesijaisesta toimeentulotuesta entisestään.

Arvoisa puhemies! Minua huolettaa se, että ihmisiltä tulee äärimmäisen surullista ja pelokasta viestiä. Ihmiset laittavat viestiä ja soittavat, pitääkö tämä paikkansa, että minun pitää jättää kotini tämän hallituksen päätösten myötä. Arvoisa pääministeri, mitä te vastaatte näille ihmisille, jotka nyt saavat Kelalta kirjeitä, kehotuksen muuttaa omasta kodistaan esimerkiksi toiselle paikkakunnalle tai toiselle puolelle kaupunkia, [Puhemies koputtaa] jotta heillä on varaa asua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

14.26 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Reilun parin vuoden aikana täällä eduskunnassa vähintään yksi asia on käynyt selväksi, ja se on se, että hallituspuolueet eivät enää tunnu ymmärtävän, mikä on oikein ja mikä on väärin. Aika monta asiantuntijalausuntoa koko kauden aikana ja myös viime vuonna on valiokunnissa saatu käsitellä, ja hyvin monessa kohtaa yksiselitteinen kanta on ollut se, että hallituksen toimilla ei lisäänny talouskasvu, ei lisäänny ihmisten hyvinvointi, ei lisäänny se, että usko tulevaisuuteen vahvistuisi, vaan päinvastoin kasvussa ovat olleet konkurssit, köyhyys ja työttömyys. Se, että täällä kaikista tilastoista huolimatta vuodesta toiseen jaksetaan käydä kertomassa, että hallitus tekee niin erinomaista politiikkaa, on minusta vähintäänkin eriskummallista. En tiedä enää, valehtelee se täällä ikään kuin retorisesti itselleen vai toisille, mutta kyllä minä toivoisin, että kun täällä käydään keskustelua viime vuodesta ja siitä, minkälaista politiikkaa on harjoitettu, niin se keskustelu perustettaisiin siihen, minkälaisia tuloksia sillä on saatu aikaan, [Puhemies koputtaa] ei siihen, mitä uskotaan, että tällä politiikalla joskus hamassa tulevaisuudessa voitaisiin saada aikaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.27 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Edustaja Tynkkynen tuntui yhtyvän siihen kokoomuksen näkemykseen, että kaikki taloudellinen hyvinvointi syntyy työnteosta ja yrittäjyydestä. Tämä on erinomainen asia. Tähän saakka vihreät ovat ajaneet esimerkiksi semmoisia ajatuksia, että työkykyinen ihminen saa itse päättää, elääkö hän työnteolla vai muiden työnteolla maksettavilla tuilla.

Edustaja Koskela sanoi, että leipäjonoissa on nälkäisiä lapsia. [Minja Koskela: Kyllä! — Aino-Kaisa Pekonen: Näin on!] Jos lapsen huoltajat hakevat ne sosiaaliset turvat, jotka heille ovat tarjolla, ja käyttävät saatuja rahoja lasten kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla, niin Suomessa yksikään lapsi ei näe nälkää. [Aino-Kaisa Pekonen: Ei pidä paikkaansa!] Voisitte lopettaa tällaisen propagandan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.28 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En lähde tähän velkakäsittelyyn sen syvemmin — siitä on kuultu hyviä puheenvuoroja — mutta totean vielä sen, että Suomi on kansainvälistymässä hurjaa vauhtia, meillä on paljon nuoria, jotka opiskelevat tällä hetkellä kieliä — ja pitää opiskella kieliä, suorastaan kannustan siihen — mutta se asia, mikä minua vaivaa koko ajan, on se, että eurooppalaisten valtioiden joukossa Suomi rakentaa valtavaa byrokratiakehtoa tänne Suomeen Euroopan unionin direktiiveihin ja kaikenlaisiin asetuksiin vedoten.

Nuoret ovat valmistumassa kouluista, ja tänäkin keväänä moni vetää valkolakin päähänsä ja nauttii elämästä ja valitsee uraa, ja toivottavasti moni valitsee yrittäjän uran tai jonkun sellaisen työn, jossa hän voi toteuttaa itseään, omia taitojaan vapaasti ja tehdä ankarasti töitä isänmaan hyväksi.

Ajattelin kysyä, että aiotteko te, arvoisa pääministeri, toimia niin, että tätä byrokratian valtavaa määrää aletaan purkaa. Sitähän alkaa olla jo... Jos maanviljelijän joku tuntee, niin tietää, että hänen työstään varmaan puolet menee byrokratian hoitoon, vaikka pitäisi olla aktiivinen pellolla ja vaikka navetassa hoitaa kotieläimiä taikka jotain muuta. Mutta tällainen byrokratian kasvattaminen ei kyllä kannata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

14.30 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä maailmantilanteessa Suomen tulevaisuuden kannalta tärkein prioriteetti on turvallisuus. Huolestuttavaa tässä tilanteessa on nyt kuitenkin se, että vasemmistoliiton eduskuntaryhmän edustaja on vaatinut esimerkiksi puolustusmenojen leikkaamista. Ajattelen todellakin kauhulla sitä, että edellinen viherpunahallitus olisi ollut vallassa, kun Venäjä työnsi rajan yli miehiä hybridihyökkäyksen muodossa. Onneksi tämä hallitus sai ripeästi eteenpäin rajalain, jota muuten salin vasen laita vastusti. [Vasemmalta: Ei olisi ilman oppositiota mennyt läpi!] Sen jatko on nyt edelleen eduskunnassa pian käsittelyssä, ja toivottavasti sitä vastustaneet vihdoinkin tulisivat järkiinsä ja kuuntelisivat turvallisuuden asiantuntijoita [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] ja jopa niin, että gallupeja johtava SDP:kin olisi vihdoinkin Suomen turvallisuuden edessä yhtenäinen. Onko niin, edustaja Lindtman? [Puhemies koputtaa] Tuleeko koko SDP:n eduskuntaryhmä kannattamaan rajalain jatkoa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.31 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä vuosi 2024 jää historiaan myös siksi, että sen aikana, pääministeri Orpo, teidän johdollanne tehtiin päätökset, joilla tavallisen suomalaisen verotus nostettiin korkeimmilleen kymmeneen vuoteen, joten olisi luullut, että nyt, kun te löysitte yllättäen velkarahaa veronkevennyksiin, olisi ollut sen tavallisen suomalaisen vuoro. Mutta mitä vielä, pääministeri Orpo, te suuntaatte tätä velkarahaa, jota te löysitte riihessä, lisää kaikkein rikkaimpien ja varakkaimpien veronkevennyksiin. Esimerkiksi teidän tuloluokallanne saatte veronkevennyksiä yli 5 000 euroa vuodessa, kun esimerkiksi tavallinen opettaja saa noin viisi euroa kuussa. Onko tämä nyt oikeudenmukaista? Ei se ole. Ei ollut taaskaan tavallisen ihmisen vuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Tähän asti, ministeri Orpo, kaksi vuotta te olette tehnyt isoja leikkauksia pienituloisten toimeentuloon. Te olette tehnyt leikkauksia vanhustenhoivaan, hoitoonpääsyyn. Ja nyt te yllättäen löysitte rahaa rikkaimpien veronkevennykseen ja vielä velaksi. Onko tämä, pääministeri, teidän mielestänne vastuullista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.32 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä täytyy kommentoida edustaja Kurvisen puhetta. Se on kyllä mielenkiintoista, että te puhutte jo presidentin luokse menemisestä, [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa] kun silloin kun teillä oli mahdollisuus itse lähteä kantamaan vastuuta, te ette suostuneet edes vastaamaan hallituksen muodostajan kysymyksiin.

Mitä sitten tulee tähän yleiseen tilanteeseen, niin kun tämä hallitus aloitti, suhteessa muihin Pohjoismaihin meidän velka oli tuplasti korkeampi ja työllisyysaste alhaisempi. Se oli se lähtökohta, missä oltiin. Ja minkä takia siinä oltiin? Sen takia, että oltiin vuosikymmeniä oltu kyvyttömiä tekemään niitä uudistuksia työmarkkinoilla, jotka muissa Pohjoismaissa oli tehty. Se on kyllä iso tappio koko Suomelle, että Suomessa sosiaalidemokraatit ja heidän läheisjärjestönsä eivät ole kyenneet näkemään isoa kuvaa ollenkaan siinä laajuudessa kuin muiden Pohjoismaiden sosiaalidemokraatit ovat kyenneet. Sen takia siellä esimerkiksi on jo 25 vuotta sitten tehty niitä uudistuksia, mitä nyt on täällä tehty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.33 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se, mitä meillä tosiaan viime vuodesta käteen jäi, oli se, että meille jäi ennätyksellisiä määriä konkursseja, hirveän vaikea työllisyystilanne, kasvavaa lapsiperheköyhyyttä, velkaantumista, kasvun sijaan ehkä ennemmin kitukasvua. Siksi tuntuukin niin erikoiselta, että täällä saadaan viime vuosi kuulostamaan jotenkin aivan niin kuin mahtavalta ja mahtipontiselta. Olen itse vähän eri mieltä. Erityisesti mieltä surettaa ja korventaa ne meidän keskittyvät palvelut. Kun leikellään koulutuksesta ja sosiaali- ja terveyspalveluista, niin totta kai se keskittää meidän palveluita taas ja vaikeuttaa asioita näin ollen.

Mutta se, mikä eniten häiritsee tämän hallituksen tavassa tehdä politiikkaa, on se lyhytjänteisyys, mitä tässä teette koko ajan. Kun mietitään vaikkapa sitä, että lähdetään leikkailemaan sosiaali- ja terveyspalveluista tai järjestöiltä, jotka tarjoavat tukea, tai koulutuksesta, niin se kaikkihan oikeastaan on velkaa tulevaisuuteen. Se voi tuntua nyt järkevältä, mutta me tiedetään kaikki, että se tulee tulevaisuudessa aivan äärimmäisen kalliiksi, siis järkyttävän kalliiksi, inhimillisesti ja rahallisesti. Ihmettelen, minkä takia te ette pyri parempaan. Milloin aletaan oikeasti katsomaan pitkälle tulevaisuuteen? Ja kyllä kiinnostaa myös kysyä pääministeriltä: milloin on se oikea aika lopettaa velaksi eläminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä. [Puhuja katsoo tablettiaan] — Anteeksi, häipyi koko puhe täältä. [Eduskunnasta: Paperi on hyvä!]

14.35 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen vuosikertomukseen on kirjattu paljon hyviä asioita. Perussuomalaiset tukevat hallituksen linjaa ja erityisesti niiltä osin, jotka tähtäävät kansallisen huoltovarmuuden, omava-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

raisuuden ja investointiympäristön parantamiseen. Lisäksi pidämme tärkeänä alkutuottajien aseman vahvistamista kotimaisen ruuantuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Metsähallituksen roolia uusiutuvan energian ja ilmastosopeutumisen edistäjänä pidetään myönteisenä, kunhan metsien taloudellinen käyttö mahdollistetaan. Suurpetopolitiikassa puolue tukee kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamista ja pitää hallituksen lakivalmistelua oikeansuuntaisena. Luonnonsuojelupainotteinen maa- ja metsätalouspolitiikka ei saa vaarantaa maanomistajien oikeuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

14.36 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka ei ole luonut kasvua, eikä se rakenna luottamusta tulevaisuuteen, päinvastoin. Se syventää vastakkainasettelua ja kasvattaa tuloeroja. Samaan aikaan, kun leikataan pienituloisilta, hyvätuloiset saavat veronalennuksia. Eikö tämä ole juuri sitä, minkä kansalaiset kokevat epäoikeudenmukaiseksi, että heikoimmilta viedään ja hyväosaisille annetaan?

Luottamus yhteiskuntaan ei synny sanelusta, vaan oikeudenmukaisuudesta ja yhteisestä vastuunkannosta. Hallitus sanoo tavoittelevansa sataatuhatta uutta työpaikkaa, mutta tosiasiassa olemme nähneet, kuinka työpaikkoja on menetetty erityisesti rakennusallalla, mihin ei reagoitu ajoissa. Työllisyystavoite karkaa kauemmaksi, ja samalla velkaantumistavoitteilta putoaa pohja. Kun hallitus heikentää työsuhdeturvaa ja lakkauttaa aikuiskoulutustuen, ei se luo työllisyyttä, se luo epävarmuutta. Työelämän ongelmat eivät ratkea sanelulla vaan yhteistyöllä, jota hallitus on järjestelmällisesti romuttanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

14.37 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ja kiitos koko hallitukselle sinnikkäästä uurastamisesta Suomen julkisen talouden tervehdyttämiseksi ja kipeästi kaivatun kasvun aikaansaamiseksi ja suomalaisten turvallisuuteen panostamisesta. Toki meidän urakkamme olisi ollut hitusen helpompi, jos edellinen hallitus ei olisi ylittänyt valtiontalouden kehyksiä surutta. [Vasemmalta: Kaksi vuotta ollut aikaa! Väsynyttä!] Jos te olisitte säästäneet tai leikanneet edes yhdestä asiasta, mutta sitä te ette tehneet. Te ette säästäneet, te ette leikanneet mistään. [Vasemmalta: Te halusitte lisää rahaa!] Ja voin kyllä kertoa teille, että nyt me maksamme siitä laskua. Valtionvelan korko on jo 3,5 miljardia, [Keskeltä: Te olette kaksi budjettia tehneet jo!] kun se vielä vuonna 2022 oli 0,8 miljardia.

Kun täällä edustaja Koskela nyt puhui 17 000 köyhästä lapsesta, niin sanottakoon se teidän vaihtoehto: teidän vaihtoehtobudjetissanne tietopalvelun mukaan Suomeen olisi tullut 50 000 uutta työtöntä [Eduskunnasta: Ohhoh!] — 50 000 uutta työtöntä. Se ei ole meidän vaihtoehtomme. Meidän vaihtoehtomme on saada ihmisille [Puhemies koputtaa] työtä ja Suomeen kasvua ja ostovoimaa ja kilpailukykyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

14.38 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy tietenkin kehua hallitusta: onhan viime vuosi sillä tavalla merkittävä, että valtavasti jatkettiin edelleen sen Turun tunnin junan valmistelua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Mutta kyllähän se on niin, että niin politiikka kuin urheilukin ovat tuloslajeja, ja tulokset ovat kyllä nyt heikot niin siellä työllisyydessä, velkaantumisessa kuin myöskin ihmisten hyvinvoinnissa. Kun tuota urheilua katselin, eilistä jääkiekkopeliä, jossa tulos oli aika hyvä, niin tässä vähän tulee sellainen olo, että entä jos eilen olisikin ollut tappio 10—0 ja päävalmentaja olisi tullut selittämään, että oli hyvä peli, historiallinen peli. Kuulostaisi pikkasen omituiselta, mutta sellainen fiilis minulla itse asiassa tällä hetkellä on, selittelyn maku. [Ben Zyskowiec: Katoitteko pelin loppuun?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.39 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisa pääministeri! Pääministerille erityinen kiitos siitä, että olette satsanneet rahaa sisäiseen turvallisuuteen ja poliisin määrärahoihin. Tänä se tuli taas karvaasti esille Pirkanmaalla Pirkkalassa Vähäjärven koululla, kun yksi oppilas puukotti kolmea muuta oppilasta — kahta lievemmin, mutta yhtä melko pahasti kaulaan. Jos tämä tilanne kävisi sillä tavalla, että meillä ei olisi esimerkiksi Tampereen pääpoliisiasemalla riittävästi hälytyspartioita, tässä voisi käydä vaikka kuinka huonosti — nimittäin Pirkkala on yksi niistä kunnista, missä ei ole ollenkaan poliisilaitosta. On erittäin tärkeitä myöskin kouluturvallisuuden kannalta, että satsataan riittävästi rahaa sisäiseen turvallisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.40 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen vuosikertomuksen esittelypuheenvuorossa pääministeri antoi varsin ruusuisen kuvan hallituksen politiikasta, ja samaan aikaan suomalaisten hätä on suuri. Tästä kertoo esimerkiksi Helsingin Sanomissa ollut mielipidekirjoitus Jaakko Putkoselta Varkaudesta, joka kuuluu seuraavasti:

”Herra presidentti, suurin huolenaiheeni on tämän kansan jakautuminen rikkaisiin ja entistä köyhempiin. Leipäjonot kasvavat, ihmiset hakevat apua seurakunnilta ja eri järjestöiltä. Lisääntyvä lapsiperheköyhyys on todella noussut voimakkaasti viime aikoina.

Herra presidentti, pyydän ja toivon, että nostaisitte tämän asian esille puhuessanne kansakunnalle. Työtä tekevä kansa tarvitsee tukeanne. Järjestäytyneeseen ammattiyhdistysliikkeeseen kohdistuvat toimenpiteet eivät tue kansamme yhtenäisyyttä.”

Arvoisa pääministeri, mitä haluatte vastata tälle kirjoittajalle, joka haluaa viestiä jo maamme presidentille hallituksen suomalaisia kurjistavista toimista? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.41 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, otitte esille turvallisuuden esittelypuheessa. Meillä on hyvin kattava turvallisuusra kennelma. Meillä on EU ja Lissabonin sopimus, Naton jäseniä olemme nyt, JEF-yhteistyö, Nordefco eli pohjoismainen yhteistyö, DCA-sopimus, kahdenvälisiä sopimuksia, ja esimerkkinä vielä esimerkiksi tiedustelulait, jotka tulivat voimaan 2019.

Onko meillä tässä turvallisuusrakenteessa jotain sellaista, jota vielä voitaisiin täydentää jollain mekanismilla, ja kuinka luonnehtisitte turvallisuustilannetta, kuinka turvallisena suomalaiset voivat tilannetta pitää tässä epävakaaassa kansainvälisessä tilanteessa? Sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

vielä lainsäädäntöasioista: onko joitain konkreettisia lainsäädäntöhankkeita, jotka oleellisesti tavalla liittyvät turvallisuuden parantamiseen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.42 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nythän elämme sitä aikaa, että monessa koulussa opettajat tekevät arviointeja, ja, arvoisa pääministeri, teidän hallituksellenne kyllä tästä lukukaudesta on todettava, että edes sitä kuuluisaa vitosen pakettia ei kyllä pysty saamaan aikaiseksi vaan luokalle jäädään näillä näytöillä, ainakin mitä talouspolitiikkaan tulee. [Juho Eerolan välihuuto]

Hallitus on kyllä monia sinänsä hyviä työelämäuudistuksia tehnyt, ja monia rakenteellisia uudistuksia on toteutettu, mutta kyllähän eniten ihmetystä herättää tämä totaalinen suunnanmuutos velassa. Teidän piti lopettaa velkaantuminen, arvoisa pääministeri, kuten sanoitte vielä vuosi sitten, kun kehysriihessä viime vuonna teitte lisätoimia, mutta nyt jokin muuttui vuoden aikana tähän kehysriiheen tultaessa ja velkahana aukesikin. Nyt olikin sitten piikki auki, ja päätettiin tehdä nämä yhteisöveroaset, joita yksikään taloustieteilijä ei toistaiseksi ole puolustanut — on ehkä joku taloustieteilijä, mutta ehdoton enemmistö taloustieteilijöistä on pitänyt sitä tehottomana, [Puhemies koputtaa] niin että se vain lisää velkaantumista miljarditolkulla tulevien vuosien aikana. [Antti Kurvisen välihuuto] Arvoisa pääministeri, kukahan sen tämänkin sotkun selvittää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

14.44 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska oppositio ei anna hallitukselle juuri kiitosta mistään hyvistä päätöksistä, [Antti Kurvinen: Asiasta annamme, juuri annoimme! Honkonen antoi juuri äsken!] niin listaan nyt heidän puolestaan joitakin hyviä hallituksen päätöksiä: muun muassa työn verotuksen yli miljardin kevenykset painottuen pieni- ja keskituloisiin, lapsiperheiden tukemista, autoilun satojen miljoonien veronalennukset polttoaineveroon, ajoneuvoveroon, [Pia Viitasen välihuuto] jake-luvelvoitteeseen, säästöjen merkittäviä kohdennuksia toissijaisiin asioihin, kuten kehitysapuun yli 1,3 miljardin edestä. Yle on laitettu säästökuurille. Kriminaalipolitiikkaa tiukennetaan. Terapiatakuu astui voimaan tässä kuussa. Suomen kansalaisuuden ehtoja on kiristetty ja tullaan vielä kiristämään kahdessa osassa. Itäraja on suljettu, rajan poikkeuslaki viety läpi, turvapaikkapolitiikkaa kiristetty, pakolaiskiintiötä vähennetty, peruskouluun satsattu 200 miljoonaa, valtavia satsauksia poliisille, Rajalle, suojelupoliisille, myös ulkoiseen turvallisuuteen. [Johannes Koskinen: Ja työllisyyttä heikennetään!]

Kun te vasemmistossa hallitusta sätitte ja vastustatte, monetko näistä päätöksistä [Puhemies koputtaa] te olisitte valmiit perumaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.45 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hallituksen vuosikertomus viime vuodelta. Muistelen niitä puheita, joita täällä vuodenvaihteessa 23 käytettiin tästä vuodesta, mitä arvioidaan tässä, keskustelua siitä vuodesta. Siellä luvattiin, että 60 000—65 000 työpaikkaa syntyy niillä toimilla, työmarkkinaleikkauksilla, jotka tässä tehtiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Tänään ilmestyivät juuri viimeisimmät tiedot ja ennusteet: 320 000 on tällä hetkellä työttömien määrä, ja ennuste on, että se kasvaa 350 000:een vuoden lopussa ja pitkäaikais-työttömyys lähelle 140 000:ta. Näillä luvuilla tullaan 90-luvun huippuihin.

Mitä hallitus aikoo tehdä niin, että me satsaamme tähän, että tehdään sellaisia työmarkkinaratkaisuja, joilla me tuemme työllistymistä ja työtä, niitä asioita? Näissä olisi ennen tehty työllisyysmäärärahoihin aika isoja korotuksia, [Puhemies koputtaa] jos olisi haluttu vaikuttaa työllisyyden kehitykseen. Nyt ei tehdä niitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

14.46 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos myös pääministerille esittelystä.

Haluaisin nostaa edustaja Niemen tapaan vuosikertomuksesta esiin erityisesti vahvat panostukset paitsi ulkoiseen myös sisäiseen turvallisuuteen. Poliisien operatiivista toimintakykyä vahvistettiin nostamalla poliisien määrärahasoa noin 83 miljoonalla eurolla viime vuonna. Tämä vastaa noin kymmenen prosentin lisäystä toimintamenoissa. Määrärahoja kohdistettiin myös nuorten rikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan, ja esimerkiksi koulupoliisitoimintaan on saatu lisäresursseja. Hallitus myös kasvattaa poliisien määrää hallituskauden loppuun mennessä 8 000:een.

Samalla esimerkiksi vankilaverkoston parantamiseen panostetaan. Muun muassa vankiloiden turvatekniikkaan satsattiin myöntämällä reilun kuuden miljoonan euron lisärahoitus.

Lisäksi esimerkiksi lakiuudistus lähisuhdeväkivallan sovittelusta pääsääntöisesti luopumiseksi vietiin maaliin. Tällä parannetaan erityisesti naisten turvallisuutta. [Puhemies koputtaa]

Hallitus siis panostaa sisäiseen turvallisuuteen merkittävästi, kuten [Puhemies koputtaa] meidän nykytilanne vaatii. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.48 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on käsittelyssä vuoden 24 vuosikertomus, mutta sen jatkumo on kaikki päätökset täällä.

Tämmöinen elämäni murmelina -olo on ollut vähän tämän itäisen Suomen ohjelman osalta. Se ei ole vielä tarjonnut meille mitään, mikä ei kuuluisi jo normaalistikin valtion hoidettavaksi. Siellä on tämmöinen kirjaus itäisen Suomen investointien tunnistamiseksi ja edistämiseksi, mutta euroja puuttuu, kun erityisesti tarvittaisiin pienille ja keskisuurille yrityksille rahoitusta. Erityisesti vakuuskysymys on äärimmäisen ongelmallinen, sekä työvoiman saanti, ja tämä pätee myös maataloihin.

Matkailu oli vahvasti mukana niin maakuntaliittojen esityksessä kuin monissa muissakin, mutta se katosi virkamiesvalmistelussa, ja riihessä se jäi Metsähallituksen luontomatkailun tukemiseksi.

Kyllä tässä on pakko kysyä sitä, mikä siinä nyt on, että miksi tätä ohjelmaa ei voida aidosti viedä eteenpäin. Nyt Bromanille on jotakin esitetty sinne, mutta selvitysten aika on ollut ohi jo pitkään. Kysymys kuuluu: miksi itäisen Suomen ihmiset eivät ole hallitukselle yhtä arvokkaita kuin kaikki muut, varsinkin kasvukeskusten ihmiset? Näyttää todellakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

siltä, että hallitus on kasvun tiellä, erityisesti se on itäisen Suomen kasvun tiellä. [Naurua vasemmalta ja keskeltä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.49 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos myös pääministerille vuosikertomuksen esittelystä. Hallituksen vuosikertomuksessa vuodelta 2024 on lukuisia erinomaisia kirjauksia hyvinvointia ja talouskasvua lisäävistä toimista. Hallitus on osoittanut vastuullisuutta teoillaan tässä vaikeassa tilanteessa. Kumipyörähallitus päälysti viime vuonna 4 000 kilometriä teitä pysäyttäen tiestön korjausvelan kasvun. Mielenterveyden haasteisiin vastataan terapiatakuulla, joka takaa alle 23-vuotiaille palvelut kuukaudessa. Koulujen kännykkäkielto vähentää digikuormaa, edistää koulujen työrauhaa ja sosiaalisia kohtaamisia ja tukee mielenterveyttä. Perusopetukseen panostetaan oppimisen tuen uudistuksella ja perustaitojen vahvistamisella, äidinkieltä ja matematiikkaa lisäämällä, jotta jokainen oppilas osaa lukea, laskea ja kirjoittaa.

Arvoisa puhemies! Maahanmuuttopolitiikka muuttuu hallituksi, ilmastotoimet tehdään kilpailukykyä vaalien, ja kehitysavun leikkauksilla kevennetään suomalaisten taakkaa. [Puhemies koputtaa] Hallitus rakentaa turvallista ja hyvinvoivaa Suomea satsaamalla myös puolustukseen ja turvallisuusviranomaisten työhön. [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

14.50 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä vuosikertomus talouden ja työllisyyden osalta aika karua ja surullista luettavaa on, kun tosiasia on se, että Suomessa köyhyys kasvaa koko ajan.

Edustaja Zyskowicz, vihjauksenne köyhien lapsiperheiden vanhempien vastuuttomuudesta oli minusta kyllä aika ala-arvoinen ja suoraan sanottuna julma. [Ben Zyskowicz: Ei se ollut mikään vihjaus!] Tässä tilanteessa vastuullista olisi katsoa rehellisesti, miltä tulokset näyttäivät.

Toivon vakavasti, että teillä hallituksessa löytyisi kykyä itsekritiikkiin ja kykyä korjata tehtyjä virheitä siinä määrin kuin ne nyt korjattavissa vielä ovat. Suomi velkaantuu tällä hetkellä täysin hallitsemattomasti, ja te teitte juuri riihessä päätöksiä, jotka valtiovarainministeriön muistion mukaan pahentavat tilannetta entisestään. Arvoisa pääministeri, vakavasti kysyttynä: onko teillä kyky ryhdistäytyä ja tehdä korjausliike? Olemme ajautumassa tilanteeseen, jota ei seuraava eikä pahimmassa tapauksessa sitäkään seuraava hallitus saa kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.51 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta kaksi lukemaa kertovat, missä tällä hetkellä ollaan: Työ- ja elinkeinoministeriö juuri kertoi, että pitkäaikaistyöttömyys on samalla tasolla kuin 1990-luvulla, eli me aletaan olemaan 90-luvun laman tilanteessa. Lisäksi, puhemies, nämä hallituksen paperit kertovat sen, että tällä talouspolitiikalla taloussuunnitelmakauden lopulla meillä nousee velkasuhde Suomessa lähes 90 prosenttiin meidän kansantuotteestamme. Aika pysäyttäviä lukemia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

Täällä aiemmin kokoomuspoliitikot arvostelivat keskustaa, että miksi me emme ole tätä hommaa hoitamassa. Te, hyvät kokoomuslaiset, lupasitte hoitaa tämän homman kuntoon. Te totesitte, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen. Te totesitte, että nyt Suomen talous laitetaan kuntoon. Ja tilanne on se, että koko nämä kaksi vuotta ollaan menty alamäkeä taloudessa. Te ette voi loputtomiin syyttää edellistä hallitusta, arvoisa pääministeri ja hyvät kokoomuslaiset, te ette voi. Teillä on ollut kaksi vuotta aikaa hoitaa tätä hommaa. Miksi te ette ota keskustan 50:tä kasvukeinoja käyttöön, Viron veromallia ynnä muuta? Miksi te olette näin kovakorvaisia? Ja miksi te olette heittäneet kaiken finanssipoliittisen kurin [Puhemies koputtaa] pois ja otatte ennätysmäärän velkaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.53 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Zyskowitz oli tietenkin aivan oikeassa. Hyvinvointi syntyy työstä ja yrittämisestä, ja se on yrittäjänä erittäin helppo myös itseni allekirjoittaa. Muun muassa juuri tästä syystä taannoin, kun vihreät olivat hallituksessa, tähän maahan otettiin sosiaaliturvaan käyttöön suojaosat, joitten tarkoitus on kannustaa ihmisiä [Pia Viitanen: Kyllä!] ottamaan vastaan työtä, alkuun varmasti osa-aikaista työtä ja vähän, ja siitä rakentaa sitten polkua kohti kokopäiväistä työtä ja avoimia työmarkkinoita. Vihreiden ajama uudistus sosiaaliturvan kehittämisessä perustulon suuntaan mahdollistaisi sen, että työn vastaanottaminen olisi käytännössä lähes aina kannattavaa. Mutta nyt hallitus monilta osin myös romuttaa näitä työnteon kannustimia, kuten tämä suojaosien poisto, ja sitä pidän hämmästyttävänä ja merkillisenä tilanteessa, jossa niitä kokoaikaisia työpaikkoja on kovin niukalti työmarkkinoilta työnhakijoiden saatavissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.54 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitz, te kutsuite propagandaksi sitä opposition kritiikkiä, kun me kerromme täällä sitä järjestöjen viestiä, että leipäjonoissa seisoo nälkäisiä lapsia ilman aikuisia. Tämä tilanne on valitettavasti totta tällä hetkellä. Te vastuutitte tästä näiden lasten huoltajia, ja toki teidän on näin tehtävä, koska te ette itse pysty kantamaan vastuuta oman politiikkanne seurauksista, mutta, edustaja Zyskowitz, tällä hetkellä lapsia elää Suomessa sellaisissa perheissä, joissa on sairauksia, köyhyyttä, nälkää, päihdeongelmia, ja myös näiden perheiden aikuiset, ne vanhemmat, tarvitsevat apua — ja sitä me kritisoimme, että niistä turvaverkoista te olette leikkaamassa, eli hyvinvointivaltion peruspilareista.

Edustaja Päivärinta, on aivan totta, että me vasemmistoliitossa emme olleet valmiita leikkaamaan sosiaaliturvaa, [Ben Zyskowitz: Vaan lisäämään työttömyyttä!] ja siksi työttömyysluvut näyttävät meidän vaihtoehtobudjetissamme siltä, miltä ne näyttävät. Mutta kehottaisin teitä myös katsomaan tähän todellisuuteen, jossa tällä hetkellä eletään. [Susanne Päivärinnan välihuuto] Teidän politiikkanne seurauksena tällä hetkellä tilanne on se, [Puhemies koputtaa] että pitkäaikaistyöttömien määrä saattaa nousta jopa 90-luvun laman [Puhemies koputtaa] jälkeiseen ennätystasoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Zyskowitz, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

14.55 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tynkkyselle vastaan, että vihreät ajavat sellaista perustuloa, jossa ihminen, vaikka hänelle tarjottaisiin hänelle sopivaa työtä, saa siitä työstä kieltäytyä, eli hän saa itse valita, elääkö hän oman työnsä tuloksilla vai jonkun toisen ihmisen työn tuloksilla. Tämä ei kerro siitä, että ymmärrettäisiin, että työnteko ja yrittäjyys ovat kaiken taloudellisen hyvinvoinnin perusta.

Edustaja Koskela, olen sitä mieltä, että kun perheissä käytetään yhteiskunnan antamia sosiaalisia tulonsiirtoja oikein, yksikään lapsi Suomessa ei näe nälkää eikä tuolla kaduilla juokse leipäjonoissa tai muutoin nälkää näkeviä lapsia. Haastan teidät ja median, joka näitä esimerkkiperheitä on kaivanut esiin, osoittamaan, että tämä asia olisi toisin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.56 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. — Se minua tässä velka- ja talouden kasvu- ja työllisyyskeskustelussa häiritsee, että ihan kuin oppositio ei ymmärtäisi ollenkaan, missä maailmassa me eletään. Oletteko seuranneet, mitä viimeisen vuoden aikana tai vuoden 2024 aikana tai parhaillaan on tapahtunut Ukrainassa? Miten talouden kehitykseen, kun nyt puhutaan myöskin tämänhetkisestä tilanteesta, ovat Trumpin nopeat liikkeet kauppapolitiikassa vaikuttaneet? Mikä on näiden kaikkien vaikutus ollut Suomen taloudelliseen tilaan? Minusta se on käsittämätöntä, että te ette puhu tästä mitään. On ihan niin kuin me eläisimme jossain umpiossa, ihan niin kuin me eläisimme jossain umpiossa. [Välihuutoja keskustan ryhmästä]

Eli tämä tilanne on entisestään pahentunut meidän toimintaympäristömme näkökulmasta tämän hallituksen kauden aikana, mutta se oli huono jo ennen sitä. Me sanoimme kyllä, [Hälinää — Puhemies koputtaa] että holtiton velkaantuminen pitää saada pysähtymään, se mikä on edellisen hallituksen jäljiltä. Kun te niitä lukuja siellä keskustassa luettelette, niin minä annan yhden luvun: neljä keskustalaista valtiovarainministeriä heittivät porukalla roskiin ensimmäisen kerran nyky-Suomen historiassa kehykset. Mistä mahdettiin tulla tähän? Lisättiin pysyviä julkisia menoja vasemmiston oppien mukaisesti ja keskustan kannattamana siihen, että julkista sektoria kasvatetaan, ja nyt meillä on liian raskas julkinen sektori. Ja vaikka me olemme leikanneet suoria leikkauksia viisi kuusi miljardia valtion budjetista eri puolilta, niin silti me velkaannumme. Jos me oltaisiin jatkettu teidän politiikalla, velkaa otettaisiin arvion mukaan neljä miljardia enemmän. [Antti Kurvinen: Jossittelua!]

Me kerroimme ennen vaaleja, että tämä on vähintään kahden vaalikauden prosessi. Me perustimme sen valtiovarainministeriön virkamiesten näkemykseen. Me teimme kuuden plus kolmen miljardin sopeutusohjelman. Koska tilanne ympäristössä on vaikeutunut, me nopeutimme sitä, me teimme yhdeksän ja nyt vielä miljardin lisää, koska on välttämätöntä pitää huolta julkisesta taloudesta, saada tämä kova velkaantuminen hidastumaan. Ja sen me tulemme tekemään.

Minä pistän nämä puheet mieleen, nimittäin hallituksen työ on puolivälissä. Ne uudistukset, mitkä me ollaan tehty, tulevat nopeuttamaan Suomen talouden kasvua. Ne tulevat vaikuttamaan korkeampina ja parempina työllisyyslukuina. Ne tulevat näkymään verotulojen kehityksessä. Ne tulevat näkymään siinä, että me pystymme pitämään huolta Suomen turvallisuudesta ja ihmisten palveluista. Käännös on tällä hetkellä tapahtumassa. Nytkin työllisyysennusteissa näkyy se, että työllisyys lähtee paranemaan. Työllisyys lähtee pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

ranemaan, tällä hetkellä teollisuuden tilauskirjat ovat parempia kuin aikoihin. Viime tai edellisviikolla saimme ensimmäisen kerran uutisen siitä, että asuntorakentaminen on lähtenyt liikkeelle. Korkotaso on alhaalla, inflaatio alhaalla, työvoimaa on reservissä. [Antti Kurvinen: On on! — Välihuutoja vasemmalta]

Meillä on siis niin paljon hyviä asioita, ja kun siihen pistää päälle nämä kasvutoimet, jotka hallitus on tehnyt... [Hälinää — Puhemies koputtaa] Jos te kiinnittäisitte edes sekunnin huomiota — ymmärrän opposition tavan tehdä töitä — ja jos te oikeasti katsoisitte vaikka siellä keskustassa, kuinka paljon siellä on sellaisiakin uudistuksia, joita te olette ajaneet, [Välihuutoja] ja jos te antaisitte niille jonkun arvon, niin silloin te päätyisitte siihen, että kyllä tässä on luotu yrittämiselle ja työnteolle perustaa, suomalaiselle yrittäjyydelle ja tulevaisuuden kasvulle. Siis jos sen vaihtoehtona, että paisutetaan julkista sektoria, hoidetaan asiat velalla ja veronkorotuksilla, on se, että uskotaan yksityiseen sektoriin, ihmisten kulutukseen, jätetään heille rahaa enemmän heidän palkastaan, jätetään yrityksille tilaa investoida, niin sillä tämä nousee, ja tämä on ero hallituksen politiikan ja vasemmiston politiikan välillä.

Me uskomme dynaamiseen talouteen, ihmisten ahkeruuteen, työnteeseen, yrittämiseen. Siksi me teemme sen rakenteellisen, suuren, systeemisen muutoksen, joka on hallitusohjelmassa ja nyt kasvuriihen päätöksissä ja jolla Suomi tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Teidän lääkkeestä minulla ei ole tietoa — tai ne, mitkä olen kuunnellut, eivät takuuvarmasti toimi. [Antti Kurvisen välihuuto] Jos täällä joku on uutinen, niin se on edelleenkin se, että oppositiolla ei ole mitään vaihtoehtoa politiikalle, muuta kuin se, ettei tehdä mitään, [Aino-Kaisa Pekonen: Meillä on vaihtoehto!] ei tehdä mitään, ollaan niin kuin ennenkin. Mutta sen tien päässä on seinä tai rotko. Ei niin voi jatkaa, [Aino-Kaisa Pekonen: Kuuletko te meidän vaihtoehtoa?] ei niin voi jatkaa. Katsokaa päätökset, katsokaa kasvuriihen päätökset: panostuksia osaamiseen, yritystoimintaan, opiskeluun. On esimerkiksi se, että ne kymmenentuhannet nuoret, joilla ei ole opintopaikkaa, voivat opiskella 30 opintoviikkoa ilmaiseksi korkeakouluissa avoimella puolella. Siellä on lukemattomia hyviä toimia. Lukekaa niitä, luokaa uskoa ihmisille. Tämä kääntyy. [Oikealta: Kyllä! — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.05.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10 käsittelyä. — Sieltä ensimmäisenä edustaja Räsänen, Joona — poissa. — Edustaja Hänninen paikalla. Olkaa hyvä.

17.05 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Vuosi 2024 oli käännteentekevä monella tavalla. Hallitus on tarttunut määrätietoisesti Suomen tulevaisuutta määritteleviin kysymyksiin. Ratkaisuja on tehty turvallisuuteen, talouteen, sosiaaliturvaan ja julkis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

ten palveluiden uudistamiseen. Vaikka haasteet ovat olleet moninaiset, on suunta ollut selvä: Suomea on vietävä eteenpäin kestävällä, vastuullisella ja pitkäjänteisellä tavalla.

Ensinnäkin hallitus on aloittanut historialliset toimet julkisen talouden tasapainottamiseksi. Tämä on välttämätöntä, jotta voimme varmistaa hyvinvointiyhteiskunnan palvelut myös tulevaisuudessa. Korkomenojen kasvu ja kansainvälisen talouden epävarmuudet pakottavat meidät nyt toimimaan eikä vasta sitten, kun on jo myöhäistä.

Toiseksi hallitus on edistänyt työnteon kannattavuutta ja yrittämisen edellytyksiä. Veropolitiikka on suunnattu siten, että työn teko ja investoinnit Suomessa kannattavat. Samalla sosiaaliturvan uudistaminen on käynnistetty, jotta se tukee nykyistä paremmin työhön siirtymistä ja turvaa heikoimmassa asemassa olevat.

Kolmanneksi hallitus on uudistanut sosiaali- ja terveystaloutta varmistaakseen kansalaisten hoitoonpääsyn. Hyvinvointialueiden rahoitusta ja rakenteita on ryhdytty tarkastelemaan uudella tavalla. Tavoitteena on toimivammat ja saavutettavammat palvelut koko maassa.

Arvoisa rouva puhemies! Myös turvallisuus on ollut hallituksen toimien ytimessä. Kokonaisturvallisuuden kehittäminen, huoltovarmuuden vahvistaminen ja puolustuksen resursointi ovat saaneet uutta painoarvoa muuttuvassa maailmantilanteessa. Olemme myös päivittäneet lakeja, joilla varmistetaan kriittisten toimintojen häiriötön sietokyky, oli kyse sitten tietojärjestelmistä, energiasta tai peruspalveluista. Samalla Suomea on rakennettu kohti parempaa tulevaisuutta. Lupaprosessien sujuvoittaminen, yhden luukun malli ja puhtaan siirtymän etusijamenettely ovat osa hallituksen kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa kasvu ja ympäristö kulkevat käsi kädessä. Näiden huolellisen valmistelun tuloksia olemme nyt kuluvalle kevätsessonkaudella käsitelleet.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen toimien punainen lanka on ollut selkeä: Suomea kehitetään taloudellisesti vahvemmaksi, sosiaalisesti oikeudenmukaisemmaksi ja turvallisesti vakaammaksi. Työtä on vielä paljon edessä, mutta suunta on oikea. Selvää kuitenkin on, että tämä hallitus ei arastele toimia Suomen, isänmaan, puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen poissa. — Edustaja Lyly paikalla, olkaa hyvä.

17.09 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen vuosikertomus viime vuodelta ei ole ihan noin ruusuinen kuin millaisen kuvan äskeinen puheenvuoro tuossa antoi, jos katsotaan tosiasioita siitä, mitä tässä ympärillä on tapahtunut: talous ei vedä, velkaantuminen jatkuu erittäin voimakkaana, ja työttömyys on historiallisen korkealla tasolla.

Arvoisa rouva puhemies! Vähän reilu vuosi sitten tässä salissa, kun viime vuoden budjetista ja talousarviosta keskusteltiin — silloin puolitoista vuotta sitten syksyllä, marraskuun vaiheilla —, puhuttiin aika paljon tuolta puolelta salia, että 60 000—65 000 työpaikkaa 2024 tulee näitten toimien johdosta, kun tehdään näitä työmarkkinaleikkauksia, niin kuin me tällä puolella sanotaan, ja he puhuvat uudistuksista. Nämä työmarkkinaleikkaukset eivät ole nyt tuoneet niitä 60 000:ta—65 000:ta työpaikkaa, vaan tosiasiallisesti tilanne on mennyt huonompaan suuntaan. Työllisyysaste on huonontunut, työttömien määrä on kasvanut, ja tällä hetkellä työttömien määrä on 320 000. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on noussut. Tämänpäiväisen työ- ja elinkeinoministeriön ennusteen mukaan se on nousemas-
sa sinne noin 140 000:een. Eli todella huonoon suuntaan ollaan menossa. Silloin ollaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

1990-luvun synkimpien työttömyyslukujen tasolla, kun mennään sinne 140 000:een. Eli nämä luvut kertovat aivan muuta.

Tässä korostetaan koko ajan, että tässä on suhdanne kyseessä. Sitten voi kysyä, voiko siihen suhdanteeseen Suomessa vaikuttaa millään tavalla. Kuluttajien luottamus on tällä hetkellä nolla, ja he eivät uskalla tehdä hankintoja ja muuta. Esimerkiksi asuinrakentamisen 30 vuoden keskiarvo on ollut noin 31 000—32 000 asuntoa vuodessa. Tällä hetkellä olemme 20 000:n—22 000:n luokassa, eli se on pudonnut niin valtavasti siitä aikaisemmasta tasosta. Rakentaminen olisi ollut yksi semmoinen asia, johon olisi pitänyt vaikuttaa. Toinen tämmöinen kuluttajien indikointi voisi olla vaikka se, mikä tässä vuosikertomuksessa myöskin näkyy: uusien autojen hankinta oli yli 90 000 pari kolme vuotta sitten, tällä hetkellä se on 74 000. Eli myös se kertoo omalta osaltaan tätä karua kieltä. Eli kaikella tavalla nämä mittarit, jotka tässä on, ovat menneet väärään suuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kun on puhuttu paljon tästä 100 000 työpaikasta, niin nyt on menty väärään suuntaan, ja myös tämänpäiväisen TEMin ennusteen mukaan työttömyys nousee vielä tästä 320 000:sta vuoden loppuun mennessä ja pysyy tämän hallituskauden ajan yli 300 000:ssa, tämän ennusteen mukaan. Eli kun hallitus sai 260 000 ihmistä olevan työttömyyden tason, niin nyt tämä hallitus on vielä huonontanut sitä tästä lähtötilanteesta, ja siinä mielessä ollaan todella vakavassa paikassa. No sitten jos katsotaan tätä tilannetta, että pitäisikö tässä tehdä työllisyysmäärärahoihin tai joihinkin muihin toimiin jotain korotuksia, että sitä työllisyyttä saataisiin aikaiseksi: niitä ei ole tässä näkynyt.

Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyspalveluiden siirto tämän vuoden alusta kunnille on ollut ihan oikea päätös, ja uskon, että jos työpaikkoja on, niin sillä tavalla saadaan ihmiset kyllä löytämään työ. Se vaatii nytten kunniltakin lisäpanostuksia, ja se olisi vaatinut myöskin valtiolta tukea siihen tilanteeseen, että kunnat voivat niitä panostuksia tehdä. Jokainen työpaikka pitää löytää, myös ne piilotyöpaikat, mistä niin paljon täällä puhutaan. Eli nyt katseen pitäisi olla työpaikkojen synnyttämisessä, uusien työpaikkojen löytämisessä, ja sitten sitä kautta me saadaan tätä kasvua aikaiseksi, kuluttajien luottamus palautettua ja päästäisiin vihdoinkin kasvun tielle. Nyt sitä ei näillä toimenpiteillä ole näkyvissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.15 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen vuosikertomusta käsitellessämme on tärkeää tuoda muutama havainto esiin. Hallituksen politiikka ei luo kasvua eikä rakenna luottamusta tulevaisuuteen. Päinvastoin, politiikka kärjistää vastakkainasettelua ja lisää tuloeroja yhteiskunnassamme. Hallituksen leikkauksiin ja työehtojen heikennyksiin perustuvalta politiikalta on pohja pudonnut pois, ja jäljet ovat nähtävissä työllisyyden heikkenemisessä. Kuten olemme useasta lähteestä kuulleet, hallituksen logiikka ja perustelut tekemälleen politiikalle ovat erittäin kyseenalaisia. Köyhät ja pienituloiset hallitus saa tekemään töitä, kun niiltä leikataan etuuksia ja pienennetään palkkaa. Hyvätuloiset saa tekemään töitä enemmän, kun niille lisätään etuja ja nostetaan palkkaa. Tämä on hallituksen ideologian ydin, valitettavasti.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen päätökset ovat siis lisänneet työttömyyttä, köyhyyttä ja epäluottamusta. Pahinta tässä hallituksen politiikassa on se, että asiantuntijoiden arvioiden mukaan lapsiperheköyhyys lisääntyy 17 000 lapsella ja nuorella. THL:n sivuilta löytyy raadollista tietoa esimerkiksi lastensuojelun kasvavasta tarpeesta. Vuonna 2024 lastensuojeluilmoitus tehtiin 115 000 lapsesta. Määrä kasvoi edellisvuodesta neljällä prosen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

tilla. Ilmoitukset kohdistuivat useimmiten 13 vuotta täyttäneisiin lapsiin. Vuonna 2024 oli poikkeuksellista, että 0—2-vuotiaista lapsista tehtyjen ilmoitusten määrä nousi peräti 12 prosenttia ja 3—6-vuotiaista lapsista tehtyjen ilmoitusten määrä nousi 7 prosenttia. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli 34 900 lasta vuonna 2024. Kiireellisesti sijoitettuna oli 4 900 lasta. Tyypillisintä kiireellinen sijoitus oli 16—17-vuotiailla lapsilla ja nuorilla.

Arvoisa rouva puhemies! Tulen uusimaan aiemmin tekemäni keskustelualoitteen lastensuojelun tilanteesta. Meidän on käytävä vakava keskustelu tässä salissa lapsia ja nuoria koskevista tärkeistä asioista.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sanonut useaan kertaan sen, että heidän tekemänsä päätökset, joissa huono-osaisuus lisääntyy, johtuvat siitä, että on pakko leikata, koska valtion velkaantuminen tulee taittaa, ja nämäkin perustelut ontuvat. Samaan aikaan, kun maamme velkaantuu lisää hallituksen päätöksillä, hyväosaisille tarjoillaan huikkeitä veronkevennyksiä. Niitäkin on hallituksen mielestä pakko tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hallituksen suunta, jossa köyhyys ja työttömyys lisääntyvät ja ovat ennätyslukemissa, valitettavasti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

17.18 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen vuosikertomus vuodelta 2024. Tässä yhteydessä onkin hyvä käydä läpi pieneltä osalta, mitä kaikkea hyvää hallitus on viime vuonna päättänyt ja tehnyt.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on mainion liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteen sanoin kumipyörähallitus. Viime vuonna päällystettiin jopa 4 000 kilometriä tietä ympäri Suomea. Näin saatiin tiestön korjausvelan kasvu pysäytettyä. Työ jatkuu edelleen, ja tärkeitä tiehankkeita etenee koko ajan samalla huoltovarmuutta lisäten. Olemme edistäneet myös pienempiä hankkeita eri puolilla Suomea, muun muassa valtateiden varsille esimerkiksi alikulkuja ja kevyen liikenteen väyliä, jotka parantavat tuntuvasti alueiden turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Sitten hieman ikävämpi huomio, se, että mielenterveyden haasteet ovat todella suuri haaste koko Suomessa. Hopeareunuksen mielenterveyden haasteisiin tuo kuitenkin hallituksen aikaansaama terapiatakuu alle 23-vuotiaille lapsille ja nuorille. Laki terapiatakuusta astui voimaan nyt 1.5. eli tämän kuun alusta. Terapiatakuun myötä kuukauden sisällä hoidon tarpeen toteamisesta alle 23-vuotiaat pääsevät mielenterveyspalveluiden piiriin. Muutoinkin matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden saatavuutta on parannettu periaatepäätöksellä.

Mielen haasteisiin vaikuttaa varmasti isolta osaltaan myös valtava digikuorma, jota saamme älylaitteista päivittäin. Onkin erinomaista, että hallitus vihdoinkin rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä kouluissa. Tämä tulee lisäämään oppimista ja työrauhaa kouluissa, aitoja sosiaalisia kohtaamisia ja toivottavasti myös lisäämään liikkumista kouluissa. Tällä on eittämättä vahva vaikutus myös mielenterveyteen.

Arvoisa rouva puhemies! Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Pelkästään kouluissa tehtävät rajoitukset eivät yksin riitä, vaan tarvitaan myös vapaa-aika ja vanhemmat mukaan. Siksi jokainen meistä vanhemmista voisi oman ruutuajan tarkkailun lisäksi asettaa rajoja älylaitteiden käytölle. Varsinkin pitkin yötä pelien pelaaminen ja esimerkiksi TikTokin seuraaminen vaikuttavat seuraavaan päivään ja koulunkäyntiin hyvin merkittävästi. Näin ol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

len nuorten unen määrä jää pois ja vähäiseksi. Arkirytmä on siis monilla suoraan sanottuna pielessä.

Selvitysten perusteella moni nuori on kokenut, että aamulla kouluun herääminen on vaikeaa ja väsyttää. Lisäksi moni jättää aamupalan kokonaan syömättä, joka pahimmillaan korvataan energijuomalla. Tämä näkyy selkeästi myös kouluissa oppilaan keskittymisessä ja jaksamisessa koulupäivän aikana. Olen saanut tämän todistaa koulupoliisin tehtävissä harmillisen useasti.

Nämä edellä mainitut arkirytmä sekoittavat asiat ovat omiaan lisäämään myös nuorten pahoinvointia.

Arvoisa puhemies! Perusopetuksen puolella näkyvät hallituksen vahvat panostukset taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Kesälomien jälkeen alkavalla lukukaudella kännykkäkiellon lisäksi astuu voimaan myös oppimisen tuen uudistus, ja perustaitojen vahvistamiseen tulee lisää tunteja kouluun. Vuositasolla nämä panostukset ovat oppimisen tuen osalta noin 100 miljoonaa euroa ja lisätuntien osalta reilu 20 miljoonaa euroa. Nämä ovat merkittäviä panostuksia, ja nyt kunnissa tuleekin olla tarkkana, että ne kohdistuvat oikein niille tarkoitettuihin kohteisiin. Lähtökohtana tulee olla, että kun peruskoulusta valmistuu, tulee jokaisen oppilaan osata lukea, laskea ja kirjoittaa. Tämä vahvistaa nuoren jatkoopintoihin ja ammattiin hakeutumista, ja tähän hallitus pyrkii näillä uudistuksilla.

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia hallituksen aikaansaannoksia. Paljon tehdään lisää kasvua lisääviä toimia, joilla Suomi saadaan nousuun ja talouskasvu käyntiin. Maahanmuuttopolitiikassa tehdään muutoksia hallitsemattomasta politiikasta pohjoismaiseen hallittuun politiikkaan, ja rajalaki on tärkeä osa tätä muutosta. Ilmastotoimien lähtökohtana on, että ne eivät saa heikentää Suomen kilpailukykyä eivätkä nostaa kansalaisten arjen kustannuksia. Perussuomalaisten ansiosta on myös leikattu merkittävästi kehitysavusta, jolla saadaan säästöpainetta pois suomalaisiin kohdistuvista leikkauksista. Suomen puolustukseen ja turvallisuuteen tämä hallitus on satsannut merkittävästi sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Työ isänmaan turvallisuuden sekä hyvinvoinnin eteen jatkuu edelleen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, poissa. Edustaja Oinas-Panuma, poissa. Ai, siellä on paikalla. Anteeksi, en huomannut.

17.23 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen keskittämisen kaava on julma, kylmä ja surullinen. Kaiken kurjuuden keskelle kaivattaisiin nyt kasvua ja tulevaisuususkkoa, mutta näillä näivettävillä politiikkatoimilla se jää todella kaipuun tasolle. Mitä meille viime vuodesta sitten käteen jäi? Kiristynyt verotus, arvonlisäverojen korotus, jolla Suomi nousi toiseksi korkeimmalle tasolle EU:ssa. Kasvun sijaan kitukasvua, vesittyneet työllisyystavoitteet, nippu konkursseja, leikatut peruspalvelut, keskittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, koulut ja maakuntien suljetut leikkausosastot. Julmat leikkaukset järjestöille, jotka tekevät erittäin tärkeää ennaltaehkäisevää työtä. Sopeutukset sosiaali- ja terveyspalveluihin, siis sinne tavallisen ihmisen arkeen, vanhustenhoitoon, nuorten mielenterveysasioihin. Leikkaukset koulutukseen, jatkuvaan oppimiseen ja uudelleen kouluttautumiseen.

En olisi arvannut, että kokoomuksen vahtivuorolla ja perussuomalaisten peesatessa keskituloisen, tavallisen suomalaisen verotus on kireimmillään 10 vuoteen. Nämä kaikki toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

met näkyvät tällä hetkellä ihmisten arjessa ja valitettavasti varsin surullisella tavalla. Harmillisinta on, että Orpon hallituksen politiikka on niin hirmuisen lyhytjänteistä. Voihan se tuntua nyt helpolta leikata vaikkapa sieltä koulutuksesta tai sosiaali- ja terveyspalveluista, mutta valitettavasti nuo säästöt tulevat pitkällä aikavälillä järkyttävän kalliiksi.

Totta kai hallitus on tehnyt menneenä vuotena myös hyviä asioita. Esimerkiksi pohjoisesta ohjelmasta olen antanut usein tunnustusta ja annan edelleen, samoin esimerkiksi tki-panostuksista. Mutta valitettavasti nämä yksittäiset hyvät asiat, joita hallitus tekee, hautautuvat sen surkeamman politiikan alle. Esimerkiksi terapiatakuu on hieno asia, mutta voisi sanoa, että se on niin kuin laastari avohaavaan, joka repeytyy yhä syvemmäksi koulutusleikkausten, järjestöleikkausten ja muitten, etenkin nuoriin, perheisiin ja työssä väsyneisiin kohdistuvien, leikkausten seurauksena. Kyse on nimittäin ennaltaehkäisystä, siitä, että niihin asioihin pystyttäisiin puuttumaan jo ennen kuin on edes välttämättä tarve sille terapialle.

Arvoisa puhemies! Minä aivan vilpittömästi toivon, että olen väärässä, että hallituksen tekemät toimet sittenkin purisivat, kertaantuisivat hyvänä tulevaisuudessa, jotta kaikki nämä arkea surkeuttavat päätökset johtaisivat kuitenkin lopulta johonkin hyvään. Mutta valitettavasti mikään ei tällä hetkellä viittaa siihen, että näin olisi, että suunta olisi kääntynyt. Pitääkin kysyä: milloin on se oikea aika vihdoinkin lopettaa se velkaantuminen, jota vaalien alla lupailtiin? Keskustalla on tälle kaikelle vaihtoehto. Me olemme tehneet komean kasvupaketin ja mainiot vaihtoehtobudjetit, joissa arvovalinnat ovat erilaiset.

Mikä sitten on keskustan ero esimerkiksi oikeistopuolueisiin? Me muistamme ihmisen. Meillä on perimässä se, että jokainen ihminen on samanarvoinen tässä yhteiskunnassa ja että jokaisella pitää olla samat mahdollisuudet pärjätä elämässä. No, mikä meidän eromme on sitten vasemmistopuolueisiin? Tietenkin se, että me ollaan talouden suhteen realistisia. Ja mikä on ero näihin molempiin edellä mainittuihin? Me ei olla isojen etujärjestöjen talusnuorassa, emmekä me kannata missään tilanteessa keskittävää politiikkaa.

No, mitä nyt sitten pitäisi tehdä? Listaus on aika pitkä, ja niitä on käyty täällä paljonkin läpi, mutta muutamia luetellakseni: investointiverohyvitys pienille ja keskisuurille yrityksille, veroluonteisten maksujen alentaminen, verovapaat vanhempainvapaat, Viron veromalli, eläköityvien tuloveron alennus, matkailualan kasvuohjelma, erityistalousalueet esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomeen, krääsävero, temuvero, ja tavoitteeksi Euroopan laadukain ja nopein luvitusprosessi. Uskoisin, että tällaisilla listauksilla voisi saada myös kasvua aikaan, ja tässöpä tarjoankin hallitukselle ihan ilmaisia täkyjä — olkaapa hyvät.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto poissa, edustaja Kokko poissa, edustaja Honkonen poissa, edustaja Kallio poissa, edustaja Lohi poissa. — Edustaja Lyly, paikalla, olkaa hyvä.

17.27 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Äskeisessä puheenvuorossa jäi kuntaosuus vähän vähälle, ja siitä ajattelin muutaman sanan sanoa, koska kysymys on viime vuoden toimintakertomuksesta ja viime vuonna piti tehdä kunnille myöskin valtionosuusuudistus, joka nyt sitten siirtyi tälle vuodelle tehtäväksi ja ehkä sitten 27 astuu voimaan. Se on kauan odotettu uudistus, ja se on hallituksen toimesta luvattu tehdä. Siinäkin yritetään katsoa sitten, miten niitä valtionosuuksia kuntien suuntaan oikeudenmukaisemmin jaettaisiin. Lisää rahaa luultavasti sieltä kokonaisuutena ei ole jaossa, vaan se jaetaan vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

hän uudella tavalla, mutta sitä odotetaan, koska siellä on selkeästi puutteita olemassa nykyisessä valtionosuusjärjestelmässä.

Arvoisa rouva puhemies! Norminpurkutalkoitakin piti valtion tehdä aika paljon, ja sieltä kunnilta tuli paljon ehdotuksia, mutta tosiasiaassa valtionosuusjärjestelmästä otettiin vähän reilu 20 miljoonaa vuositasolla pois ja norminpurku tuotti jonkun noin neljä miljoonaa euroa kaiken kaikkiaan. Eli nämä menot otetaan kyllä heti pois, ja nyt tälle vuodelle on ihan samanlainen tilanne.

Se, mistä erityisesti olen huolissani, on se, että sitten on kuitenkin näitä muitakin toimenpiteitä, jotka vaikuttavat kuntatalouteen erityisen paljon, jotka liittyvät siihen, kuinka kuntien verotulot kasvavat. Se liittyy suoraan siihen, kuinka verot tulevat, ja se on työllisyyttä ja se on kasvua. Kunnilla onneksi on aika paljon työkaluja oman elinvoimansa rakentamiseen, ja tämä TE-palvelu-uudistus, joka siirtyi kunnille tämän vuoden alusta, oli hyvä asia ja antaa lisätyökaluja siihen työhön. Mutta joka tapauksessa kunnat tarvitsevat nytten aikaa tehdä näitä ratkaisuja.

Sitten kun koko ajan täällä on puhuttu, että kuntatalous on varsin vahvassa tilanteessa, mutta tosiasia on kuitenkin, että jos katsotaan kuntatalouden kehitysarviota vuosille 25—29, niin kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta on noin kahdeksan miljardia euroa miinuksella tällä jaksolla. Eli se kertoo siitä, että kunnilla ei tällä hetkellä mene mitenkään erityisen hyvin, ja tämä tulee näkymään varmasti kuntaveroissa jatkossa ja kuntien järjestämissä palveluissa, koska kuntien talous heijastuu kaikkiin näihin hyvin nopeasti.

Toivoisin, että maa saisi talouskasvua aikaiseksi ja siten myöskin tätä kuntapuolen julkistaloutta saataisiin paremmin hoidettua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

17.31 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että kunnat nousivat esille. Ihan innostuin itsekkin siitä puhumaan. Tätä valtionosuusuudistustahan tosiaan odotettiin, ja sitä odotettiin, että se olisi tuotu jo viime vuonna, mutta valitettavasti nyt näyttää siltä, että tämä uudistus taitaa junnata. No, tietenkin pääasia on se, että se uudistus tehtäisiin mahdollisimman hyvin, että eipä sitä kannata ehkä kiireellä pilata. Kunnat vastaavat kuitenkin aika isosta osasta meidän Suomea ja ihmisten arkea. Kun puhutaan esimerkiksi meidän peruskouluista, toisesta asteesta, harrastamisesta ja siitä tuesta, mitä lapset ja nuoret saavat nuorisotoimesta, niin nehan ovat kaikki kuntien alla.

Sitten kun täällä puhutaan monesti siitä, että kuntataloudessa menee tosi hyvin ja kyllä kunnilla on varaa ja kyllä kunnat pärjäävät, niin valitettavasti se ei tilastojen valossa näytä siltä, vaan kyllähän meillä kunnat eriytyvät tällä hetkellä, eli yhä isompi osa kunnista on taloudellisesti todella hyvässä tai todella huonossa asemassa, ja esimerkiksi nämä kriisikunnat tulevat varmaan tulevaisuudessa lisääntymään, ellei joitain muutoksia saada. Tämän takia olisikin äärimmäisen tärkeää, että se valtionosuusuudistus sitten oikeudenmukaisesti saataisiin toteutettua. Sitä mielenkiinnolla odotan.

Tässä haluan muistuttaa myös siitä, että Suomen pinta-alasta noin 70 prosenttia on alle 10 000 asukkaan kuntia. Eli se on valtava osuus, mikä meidän kunnista on alle 10 000 asukkaan kuntia, ja ne ovat myös semmoisia, mitkä päätöksenteossa unohtuvat ja mitkä myös menneenä vuotena ovat unohtuneet. Puhuttiinpa me yksityisteistä, siitä, miten kunnilta leikataan, tai hyvinvointialueitten palveluitten supistamisesta, niin ne kaikki osuvat näihin alle 10 000 asukkaan kuntiin, jotka kuitenkin tuottavat sitten meille valtavan mää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 53/2025 vp

rän vaikkapa luonnonvaroja, joista Suomi elää. Eli toivon, että hallitus tulevaisuudessa ehkäpä muistaisi myös näitä alle 10 000 asukkaan kuntia hieman enemmän ja meitä myös niistä asioista, joita me siellä kunnissa tuotamme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 30.9.2025.